

Til
Næringsdepartementet

Innspillsmøte Ålesund 7.11.19 – Ny maritim Stortingsmelding - Maritim kompetanse

Maritimt Forums styrende ambisjon er å få gjennomslag for en aktiv maritim politikk. En politikk som legger grunnen for størst mulig maritim verdiskaping, teknologiutvikling og sysselsetting i Norge. For å videreutvikle den norske maritime klyngens globale lederposisjon, er vi avhengige av en aktiv maritim politikk med forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser.

Maritimt Forum har jobbet fram en politisk plattform som inneholder 55 konkrete tiltak for en enda bedre maritim politikk. Dette dokumentet vil bli sendt over til næringsdepartementet innen høringsfristens utløp i januar. I dagens møte vil vi vektlegge de 20 tiltakene som Maritimt Forum anbefaler for å styrke den maritime kompetansen.

Verden trenger mat og energi. Havet er en stor del av løsningen. Det er godt kjent at potensiale for økt verdiskaping og ditto arbeidsplasser i havnæringene på sjø og land, er enormt. Norge må gripe de mulighetene som ligger i bærekraftig energi og sunn mat fra havet. For å kunne virkeliggjøre potensialet er maritim kompetanse helt avgjørende.

Erna har sagt at vi skal være best på hav. Skal Norge opprettholde sin posisjon som verdensledende maritim nasjon, må vi legge til rette for en maritim utdanning som også er i front. Maritim kompetanse er et vidt begrep som inneholder mange ulike profesjoner, fra forsker til sveiser, fra ingeniør til montør, fra prosjektledelse til navigatør.

Yrkesfagløft

Det er tydelig at regjeringen tar behovet for yrkesfaglig kompetanse på alvor. 600 mill. mer til yrkesutdanningen 2013-2019, 100 nye studieplasser i fagskolene i 2020, økt lærlingtilskudd og utstyrstipend er gode eksempler på dette. At ungdomsskolen nå får et nytt valgfag; Praktisk håndverksfag, er også positivt.

Men Maritimt Forum mener at det er flere tiltak som bør iverksettes for at vår maritime kompetanse skal forbli verdensledende:

- Det nye valgfaget i ungdomsskolen, Praktisk Håndverksfag, burde vært et obligatorisk fag. Dette for at flere skal oppleve gleden av å gjøre noe praktisk og for at det kan bidra til å knuse holdninger om at praktiske fag er noe som har mindre verdi enn teoretiske fag. Praktisk erfaring er noe man vil ha nytte av de fleste teoretiske yrker også.
- Vi trenger økt fokus på realfag – helt fra grunnskolenivå til høyere utdanning og forskning.
- Maritimt Forum har lenge gitt uttrykk for at i den videregående opplæringen bør legges til rette for at studieretningene Teknikk og industriell produksjon (TIP) og Tekniske allmenne fag (TAF) tilbys ved flere, helst alle videregående skoler. Det samme gjelder nye studieretninger som fokuserer på entreprenørskap og innovasjon. Nå vil for eksempel Møre og Romsdal fylkeskommune legge ned flere praktisk studietilbud, inkludert TAF-linjer fra neste høst. Noe vi i næringslivet har reagert sterkt på.
- Maritimt Forum har tidligere foreslått at det utarbeides en komplett kunnskapspakke også for maritime fag med digitale læremidler på NDLA (Norsk Digitale Læringsarena), slik det er i flere andre fag i den videregående opplæringen.

Fagskoler

Maritime fagskoler lider under at staten gir flatt tilskudd til alle studieplasser, selv om for eksempel maritime fag er langt mer utstyrskrevenne enn de fleste andre. Dette har ført til at mange fagskoler ikke har godt nok utstyr. Maritimt Forum mener derfor at maritime fag må fullfinansieres og at staten tar over ansvaret for den yrkesfaglige høyere utdanningen. Ref. innlegget fra Fagskolen i Ålesund.

- Utvikle fagskolene som høyere utdanning for yrkesfagene, og at fagskolene fullfinansieres av staten.

Høyskoler og universitet

Den norske maritime klyngens globale lederposisjon beror på at vi hele tiden ligger i front på utdanning, etterutdanning og kompetanseutvikling. Derfor er det avgjørende at vi har høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner som gir oss den riktige kompetansen.

- I dag er maritim utdanning innplassert i kostnadskategori E i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Dette reflekterer ikke den reelle kostnaden for maritime studier. I lang tid har disse studiene vært prisgitt en maritim næring som har støttet institusjonene med nødvendig utstyr og andre midler. Som følge av nedgangstider i deler av bransjen har den private støtten avtatt. Maritime utdanninger i universitet og høyskoler bør plasseres der de kostnadmessig hører hjemme, nemlig i kostnadskategori C.
- I forslaget til statsbudsjettet for 2020, samt i regjeringens havstrategi, skisseres det en økt satsing på digital kompetanse. Vi bør utvikle et digitalt kompetanseprogram som oppfølging av forslag fra MARKOM2020. Det er økende behov for å heve den maritime digitale kompetansen til sjøs. Dette vil koste, men vil være nødvendig for å kunne ta i bruk nye løsninger og for å kunne utnytte mulighetene i det grønne maritime skiftet.
- MARKOM 2020, som er et samarbeidsprosjekt innen høyere, maritim profesjonsutdanning, må videreføres.

Maritim Forskning

Derfor er det viktig for Norge som kunnskapsnasjon, og for verdiskaping med utgangspunkt i havet, at det planlagte Ocean Space Laboratories realiseres som planlagt i 2025 slik at vi får etablert et internasjonalt ledende kunnskapssenter for havteknologi. Oppstarts midler bevilget for 2020, er en god begynnelse. Vi her på Møre er jo svært tilfredse med at Møre Ocean Lab blir en del av Ocean Space Laboratories. Det er også positivt at norske myndigheter bidrar til åpning av flere test områder for autonome skip.

Maritimt Forum oppfordrer norske myndigheter til å:

- Følge opp konklusjonene fra Maritim21-rapporten (2016) om at FoU-investeringene i maritim sektor må styrkes betydelig for at Norge fortsatt skal være en ledende maritim nasjon.
- Fortsette styrkingen av den næringsrettede forsknings- og innovasjonspolitikken for maritim næring ved å videreutvikle den næringsrettede FOUI programmet MAROFF (Maritim virksomhet og offshore operasjoner). Fikk en økning på 30 % i budsjettet for 2019, men stagnerte igjen i 2020.
- Følge opp vedtak om etablering av Ocean Space Laboratories med ferdigstillelse i 2025.
- At Norge tar et aktivt lederskap for internasjonalt samarbeid om havets helse. Norge bør etablere utdanninger for å bedre havets helse.

Utdanning til sjøbaserte yrker og kompetanse fra sjøbaserte yrker

I dagens struktur for maritim utdanning til sjøbaserte yrker gjennomføres nesten all teoretisk opplæring i den første delen, mens praksis dominerer i siste delen av utdanningsløpet.

- Maritimt Forum mener at teori og praksis i langt større grad må integreres i utdanningen. Det er ulike modeller for hvordan dette kan løses. En modell kan være en modul- og samlingsbasert undervisning. En mer integrert modell kan redusere tiden fram til høyeste sertifikat og øke antall nyutdannede offiserer.
- Karriereplanlegging mellom kandidat, rederi og undervisningsinstitusjoner kan legge til rette for bedre utnyttelse av tiden når de ikke er om bord. Det tar 11-13 år å oppnå de høyeste maritime sertifikatene. I dagens modell arbeider lærlingene og kadettene stort sett i en 4:4 ordning. Det betyr at læretiden som tar 2 år faktisk kun gir ett år effektiv fartstid.
- (Nettolønn) er en grunnpilar for å utvikle kompetanse i maritim næringen. Taket i ordningen bør primært fjernes, sekundært indeksreguleres.
- Det er godt dokumentert at den kompetansen sjøfolk tar med seg når de går i land, er avgjørende for de maritime landbaserte bedriftene innovasjonskraft. Refusjonsordningen er lovfestet. I dag er det et tak på refusjonen. Maritimt Forum mener primært at taket bør fjernes, og sekundært at det i det minste indeksreguleres.

Økt behov for digital kompetanse i maritim næring

Digitalisering er nå i ferd med å forandre skipsfarten, og gir store muligheter for teknologiutvikling og verdiskaping i maritim næring. For å lykkes fordrer det at utdanningssektoren satser på digital kompetanse som næringslivet i økende grad vil etterspørre.

For fremtiden blir digital: Elektriske skip, økt datainnsamling, hybridisering, automatisering og autonomisering har store konsekvenser for hvordan skip skal drives, vedlikeholdes og hvordan klyngen kommer til å se ut i fremtiden. Og med dette endres næringens behov for kompetanse.

- I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2019 ble det avsatt en engangsbevilgning på 15 mill. kroner til å styrke digitaliseringsinnholdet i havrelaterte utdanningsløp. Maritimt Forum ber om at det årlig bevilges tilsvarende beløp til kompetanseheving i digitalisering. Dette vil være viktig for at utdanningsinstitusjonene kan komme raskt i gang med å bygge digital kompetanse inn i sine utdanningsløp.
- Vi oppfordrer myndighetene til å lansere et digitalt kompetanseprogram som oppfølging av MARKOM2020 sitt forslag, for å ruste de maritime utdanningsinstitusjonene for en digital fremtid.
- Starte en omfattende opplæringspakke for å oppgradere alle sjøfolk innen digitalisering. Endringene kommer fort, og Norge må være forberedt om vi skal ha en ledende rolle

Med vennlig hilsen

Maritimt Forum Nordvest

Arnfinn Ingjerd

Daglig leder

Mobil: 90521065

arnfinn.ingjerd@maritimt-forum.no

www.maritimt-forum.no/nordvest